

IZ NAŠE DNEVNE KULTURE.

Iz poglavja o kulturni politiki:

I. — Nova Evropa knjiga X. št. 1. Str. 29. poročila:

Z ozirom na našo beležko o Meštrovičevih fragmentih Kosovskega templja sedaj lahko sporočimo našim čitateljem, da se ta dela našega umetnika, ki so last Jugoslovanske države, še vedno nahajajo razmetana po raznih krajih in so tako postavljena, da so težko pristopna. En del se nahaja nekaj mesecev sem v Državnem muzeju v Beogradu v ulici Miloša Vel. št. 58. in sicer tako, da leže najvažnejši kosi (n. pr. 'Udovec') zunaj pod leseno streho, izpostavljeni vsakovrstnim poškodbam ali (nekateri kariatide, katerih ena je bila polomljena pri prevozu) v kolibi (sšupi) oziroma kleti, medtem ko drugi polnijo neke mašine sobe ali pa molijo izpod stopnic. Pravo Kosovo — kakor v naši politiki tudi v glavah in dušah onih, ki jo vodijo.

II. — Jos. Strzygowski, svetovno znani dunajski profesor umetnostne zgodovine, v svojem govoru o Meštrovičevi umetnosti v Zagrebu 31. maja l. 1924 govori:

Zaenkrat ostanimo še pri prvem globoko zasidranem pogonu, ki izvira iz zemlje in krvi domovine in tolmači njegovo (Meštrovičevo) iz početka taravnost fantastično navdušenje za pojave iz srbske narodne pesmi, ki so čisto do svetovne vojne tako prevzeli njegovo stvariteljsko fantazijo, da je iz nje vznikel zamisel kosovskega templja z vsemi njegovimi odlomki. Dejstvo, da se to delo ni izvedlo po balkanski vojni, ko je bil za to najpovoljnejši čas, in niti po svetovni vojni, vzbuja dvom o kulturnem nivoju ujedinjenih Srbohrvatov. V naravnost religioznem navdušenju radi pridobljene samostojnosti in pozneje tudi ujedinjenja, bi se bilo moralo izvršiti delo umetnikovo, ki že obstoji v mavcu. Pod vtisom dogodkov bi Meštrovič nedvomno slikovito ne podal samo kosovskih junakov, ampak tudi vse one napore svojega rodu, pri katerih je sam sodeloval. Če s samo formalnim nalogom, naj se ta spomenik izvrši, bi bil dozorel njegov zamislek do konca. In to najprej v svoji celoti. Kajti četudi je bil večkrat razstavljen model, ki je nastal po vzoru tako zvanega Jupitrovega templja v Splitu — stavba s kupolo in stolpom in vežo s stebri — vseeno lahko z gotovostjo rečemo, da to ni končna oblika njegova. Prav tako se lahko pričakuje tudi danes še, da bi Meštrovič, ako bi on in njegov narod imela srečo, da pride do izvršitve, predstavil poleg prošlosti in krvave borbe s pomočjo svoje brutalne sile tudi bodočnost jugoslovanske kulture v idealnih likih, ki bi označili skrajne meje za težnje najplemenitejših predstavnikov naroda, prav kakor so nekdanj kraljevič Marko in njegov krog označevali meje, do katerih je stremila domišljiva pokolenj v prošlosti.

PREJELI SMO V OCENO:

Dr. Fr. Bradač: **Iz starorimske lirike.** Ljubljana, 1923. Učiteljska tiskarna. Zastopani so C. V. Catullus, A. Tibullus, S. Propertius.

Alfons Lehmen S. J.: **Lehrbuch der Philosophie** auf aristotelisch-scholastischer Grundlage zum Gebrauch an höheren Lehranstalten und zum Selbstunterricht. 3. zv. Theodizee. 4. in 5. popravljena izdaja. Izdal H. Lennerz S. J. Herder & Co, Freiburg im Breisgau, 1923. — Nauk o Bogu; dokazi za njegovo bivanje; Bog in svet.

Album slovenskih napevov. 50 slov. narodnih napevov. Uredil Fran Gerbič. Za vijolino in klavir priredil Fran Korun. 1. zvezek. L. Schwentner, Ljubljana, 1924.

Dante. Izdal in uredil Alojzij Res. Založil Kleinmayr in Bamberg, Ljubljana, 1921. Vsebinska ista kot v že naznanjeni italijanski izdaji, samo dr. Puntarjev članek je v oni skrajšan. Tudi slike in nanje nanašajoči se tekst so v slovenski izdaji druge.

Gesammelte Romane u. Erzählungen von I. Spillmann S. J. IX. u. X. Band. (Die Wunderblume von Woxindon.) Herder, Freiburg im Breisgau. Obsiren zgodovinski roman v 7 knjigah iz zadnjih let kraljice Marije Stuart. Znani pisatelj pripoveduje rahlo starinarsko, kar daje romanu poseben vonj in značaj umetniškega dela. Nemišine večji Slovenec bo jezik brez težave umel.

Milan Pugelj: **Zakonec.** 2. natis. Ljubljana, Učiteljska tiskarna, 1924. (Vsebinska: Ljubica. — Stava. — Obisk. — Albina in dva zakonska moža. — Znamenje. — Reza tega ne razume. — Stara korenina. — Rubežen. — Zavist. — Na počitnicah.)

K. Ewald: **Tiho jezero** in druge povesti. Slovenski mladini povedal P. Holeček. Ljubljana, Učiteljska tiskarna, 1924.

A. Fogazzaro: **Svefnik.** Roman. Prevel Pastuškin. Ljubljana, Tiskovna zadruga, 1924. (Prevodna knjižnica, 11.)

Ante Četinec: **Zvezdane staze.** Pesmi. Split, knjižara Morpurgo, 1923.

Narodne pravljice iz Prekmurja. Priredila Kontler in Kompoljski. Maribor, 1923. Učiteljski dom, Maribor, 1923.

Laza Kostić: **Antologija** (cir.). Naši pjesnici. Narodna knjižnica, VI. Zagreb, 1923.

Po dvanajstih letih. Ljudska igra v 4 dej. Po Schrottenbachu priredil Fr. Koblar. Ljudski oder 5. Jugoslovanska knjigarna, 1923.

Ilka Vaštetova: **Mejaši.** Povest iz davnih dni. Ljubljana, 1923. Učiteljska tiskarna.

Zvonimir Kosem: **Ej prijateljčki!...** Ljubljana, 1923. Učiteljska tiskarna.

Rado Pavlič: **Ljubezen in sovraštvo.** Moja pot preko cvetočih in krvavih poljan. Slike iz svetovne vojne, s 33 fotografijami. Ljubljana, Učiteljska tiskarna, 1924.

V. D. Kostić: **Šta treba kao vojnik da znam?** 4. popravljeno i dopunjeno izdanje. Celje, Goričan in Leskovsek, 1924.

Slavia, časopis pro slovansku filologii. Izdajata O. Hujer in M. Murko. 2. letnik Česká grafická Unie, Praha, 1923.

J. Zeyer: **Tri legende o razpela.** Iz češčine prevel dr. Fr. Bradač. Ljubljana, 1924. Tiskovna zadruga.

¹ Citirano po Novi Evropi knj. X. št. 1. str. 6.